18000855

Provincie Zeeland

Gedeputeerde Staten

Voorzitter Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de statengriffier

PROVINCIE ZEELAND
SG
pb- sta
GRIFFIE
BAKLIJK
CL/SS

onderwerp	kenmerk	behandeld door	verzonden
Voortgangsrapportage grote projecten	18000910	dir. E.A. Dekker +31 118 631922	19 JAN. 2018

Middelburg, 16 januari 2018

Geachte heer/mevrouw,

In het kader van de informatievoorziening aan Provinciale Staten informeren wij u ieder kwartaal over de voortgang van de projecten die wij hebben aangemerkt als 'grote projecten'. Dit zijn de projecten Marinierskazerne, Thermphos, Waterdunen, Natuurpakket Westerschelde, Perkpolder, N62 Sloeweg (fase 2) en N62 Tractaatweg. Daarbij rapporteren wij tevens over de stand van zaken met betrekking tot het provinciaal risicoprofiel.

De voortgangsrapportages over het vierde kwartaal van 2017 zijn gereed en bieden wij uw Staten hierbij aan, voor wat betreft de projecten Marinierskazerne, Thermphos, Waterdunen, Natuurpakket Westerschelde en Perkpolder. Voor het project Perkpolder is dit de laatste voortgangsrapportage, die aan u wordt voorgelegd.

De voortgangsrapportages van de projecten N62 Sloeweg (fase 2) en N62 Tractaatweg worden eerst in de Raad van Commissarissen van de Tractaatweg BV behandeld. Dit zal op 22 januari gebeuren. Daarna zullen wij deze rapportages aan u toezenden.

Een voortgangsrapportage kenmerkt zich door een rapportage achteraf, het gaat per definitie niet over de actuele situatie. De dynamiek in de projecten maakt dat de actuele situatie tijdens de behandeling van de voortgangsrapportage in de commissies al (sterk) gewijzigd kan zijn en de informatie opgenomen in de voortgangsrapportages achterhaald. Waar dit het geval is, zal de verantwoordelijk portefeuillehouder de actualiteit inbrengen bij de bespreking van de voortgangsrapportage in de commissie.

Over het dossier Thermphos bent u ook in het afgelopen kwartaal regelmatig bijgepraat over de ontwikkelingen. Met het statenvoorstel DIP-163 Implementatie advies Samsom, inclusief dekkingsvoorstel, is in november de scope van het Thermphos-project gewijzigd. Met het ondertekenen van de financiële overeenkomst eind december 2017 zijn de afspraken met het Rijk en Zeeland Seaports conform dit statenvoorstel vastgelegd. Verwachting is dat in het eerste kwartaal van 2018 de samenwerkingsovereenkomst wordt ondertekend.

Op basis van ratio's wordt bepaald of het weerstandsvermogen van de provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel (zie bijlage). Met de actualisatie van de risico's is de ratio weerstandsvermogen berekend op 2,3 en de ratio algemene reserve op 0,4. De ratio weerstandsvermogen voldoet aan de norm (1,5) en de ratio algemene reserve is lager dan de norm (1,0). Ten opzichte van de derde

kwartaalrapportage zijn beide ratio 's gedaald van 3,1 naar 2,3 en van 1,3 naar 0,4. De oorzaak van deze daling van de ratio's heeft voornamelijk betrekking op de besluiten uit het Statenvoorstel 'Implementatie advies Samsom, inclusief dekkingsvoorstel (DIP-163). In dit betreffende Statenvoorstel is besloten een substantiële onttrekking aan de algemene reserve te laten plaatsvinden ter dekking van het advies van de commissie Samsom, waardoor ultimo 2017 de ratio algemene reserve zou uitkomen op 0,2. De nu voorliggende ratio algemene reserve van 0,4 is met name verbeterd vanwege een lagere benodigde risicobuffer. Zoals ook in het eerder genoemde Statenvoorstel is aangegeven, leidt het aanvullende betrekken van de vrije budgettaire ruimte in de beschikbare risicobuffer ertoe, dat de benodigde risicobuffer in een verhouding 1,1 wordt afgedekt.
Uiteraard zullen we in de voorjaarsnota 2018 stilstaan bij het financieel meerjarenperspectief in relatie tot het dan actuele benodigde weerstandsvermogen en bezien in welke mate de (toekomstige) budgettaire ruimte ingezet kan worden voor financiële ambities of benodigd is voor het aanvullen van de algemene reserve.

Met vriendelijke groet,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlagen: diverse.

Voortgangsrapportage Provinciale staten

Project: Marinierskazerne Vlissingen

Algemeen			
Periode	vierde kwartaal 2017	Datum	12-12-2017
Status:	Definitief		
Korte omschrijving van het project		Het doel van het project MARKAZ is om in nauwe samenwerking met gemeente Vlissingen en waterschap Scheldestromen: 1. De door de provincie gedane toezegging, om de gronden om niet en bouwrijp aan te leveren, gestand te doen; 2. Defensie in staat stellen de kazerne zo snel mogelijk, tegen zo laag mogelijke kosten en met draagvlak binnen de regio te realiseren; 3. Maximalisatie van de (economische en maatschappelijke) effecten van de kazerne voor de Zeeuwse samenleving te bewerkstelligen.	
Achtergrond		*Het project MARKAZ omvat de verhuizing van de nu in Doorn gevestigde Van Braam-Houckgeestkazerne en het Logistiek Complex Maartensdijk naar een terrein van ca. 70 ha. nabij de Buitenhaven van Vlissingen. De minister van Defensie heeft in zijn brief van 31 augustus 2012 zijn besluit tot verhuizing aan de Tweede Kamer meegedeeld. De Tweede Kamercommissie van Defensie heeft tijdens het algemeen overleg van 6 februari 2013 met de minister van Defensie met het eerder genomen besluit ingestemd. Binnen Defensie is een uitvoeringsorganisatie opgericht, om de verhuizing tot stand te brengen. Defensie, met het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), is verantwoordelijk voor de bouw van de kazerne.* *Het provinciale project is primair gericht op het nakomen van de per brief van augustus 2012 door de provincie bevestigde toezegging m.b.t. het om niet en bouwrijp beschikbaar stellen van de gronden. Deze toezegging is gedaan vanwege de grote positieve sociaal-economische gevolgen van de kazerne. Op de schaal van de Zeeuwse arbeidsmarkt zijn de effecten enorm. De 1780 arbeidsplaatsen op de kazerne zelf zorgen voor nog eens 385 extra arbeidsplaatsen bij toeleveranciers en als gevolg van consumptieve bestedingen ("Impact Marinierskazerne Vlissingen", Ecorys, 21 januari 2013). Deze 2165 nieuwe banen kunnen een breed*	

	uitstralingseffect hebben op o.a. onderwijs en voorzieningen in Zeeland. Dit is mede afhankelijk van de woonplaatskeuze van de kazernemedewerkers. Provinciale inzet is gericht op het maximaliseren van de sociaal-economische gevolgen. De provincie functioneert daarnaast voor Defensie als regionaal aanspreekpunt. Op het moment dat het eerste projectdoel bereikt is (na het aanleveren van de grond, het afkopen van het bouwrijp maken en het realiseren van de wegontsluiting en nutsaansluitingen), zal een expliciet keuzedocument worden opgesteld m.b.t. de wijze van voortzetting van het project, gericht op de twee resterende doelen.
Voorafgaande bestuurlijke besluiten	GS 12019023, aug 2012: brief aan minister van Defensie inzake om niet en bouwrijp beschikbaar stellen van gronden; 14009116, jun 2014: bestuursovereenkomst Provincie - Defensie 14017218, nov 2014: samenwerkingsovereenkomst Provincie - Vlissingen 15006119, mrt 2015: erfpachtovereenkomst Provincie - Vlissingen 15007537, jun 2015: erfpachtovereenkomst Provincie - Vlissingen 15008186, jun 2015: drie overeenkomsten Provincie - Defensie inzake erfpacht, afkoopsom en regionale bijdrage 16008532, jun 2016: vierde overeenkomst Provincie (met gem/ws)- Defensie inzake risicoverdeling gronddossier 16008532, jun 2016: overeenkomst Provincie - Vlissingen inzake aanvragen bijdrage BZK voor opsporing/ruiming NGE PS 13018275, nov 2013: beschikbaar stellen van € 15 mln. voor project MARKAZ 14008125, jul 2014: vaststelling inpassingsplan 16013561, nov. 2016: financiële verwerking gronden MARKAZ

Betrokkenen		**Akkoord**
Bestuurlijk opdrachtgever	Schönknecht-Vermeulen, mevr. C.M.M.	
Ambtelijk opdrachtgever	Prevaes, dhr. drs. L.M.L.M.	
Projectleider	Dekker, mevr. ir. E.A.	

Voortgang algemeen	*In het vierde kwartaal 2017 is het volgende uitgevoerd/in uitvoering:* *• Gedeputeerde Staten hebben een definitief besluit genomen over de onttrekking aan de openbaarheid van delen van de Havenweg en*

	Visodeweg. Gemeenteraad van Vlissingen heeft het gemeentelijk beeldkwaliteitplan vastgesteld. En B&W Vlissingen heeft de vergunning verleend voor de verplaatsing van de naturistencamping. *• De tijdelijke landbouwweg, ter vervanging van de route via de Havenweg, is opgeleverd en opengesteld. Wordt inmiddels door de landbouw gebruikt.* *• In het kader van de engineering van de nieuwe ontsluiting van Vesta is de veiligheid/stabiliteit van de dijk getoetst. De toetsingsresultaten worden door het waterschap ter beoordeling voorgelegd aan de Inspectie Leefomgeving en Transport t.b.v. opname van het dijktraject op het Hoogwaterbeschermings-programma (HWBP) 2018.* *• Met Evides en Enduris is projectovereenstemming bereikt over de noodzakelijke verlegging/verwijdering van kabels en leidingen in het plangebied. Projectovereenstemming over de dataverbindingen is in voorbereiding.* *• In opdracht van Vlissingen wordt momenteel de voorbelasting voor de nieuwe infrastructuur ten noorden van de Buitenhaven, waarop de met Defensie overeengekomen ontsluiting naar de MAR-kazerne zal aanhaken, aangebracht.* *• Na de opstallen zijn nu ook de kelders aan de Havenweg gesloopt.* *• Het Rijksvastgoed heeft een bestek opgesteld voor de uit te voeren bodemsaneringen. Het eerste deel daarvan zal begin 2018 worden aanbesteed en uitgevoerd.*

Voortgang projectfase	**Percentage gereed**	**Begin**	**Eind**
Initiatiefase	100		
Definitiefase	100		
Ontwerpfase	100		
Voorbereidingsfase	100	01-11-2014	22-06-2016
Realisatiefase	50	01-01-2015	31-12-2019
Nazorgfase	0	01-01-2020	30-06-2022

Beheersaspecten	**Status**	**Toelichting**
Geld	☺	Van het beschikbare budget van ruim 18 M€ (15 M€ van provincie, ruim 3 M€ van gemeente Vlissingen) resteert nog bijna € 4,3 M€. De geplande uitgaven betreffen met name infrastructurele aanpassingen, nutsvoorzieningen, bodemsanering en eventuele bomruimingen. Het beschikbare budget op projectonvoorzien bedraagt € 585.574,- en is toereikend om de benodigde risicoreservering (zie bij risico's) te kunnen dekken. Ook de met Defensie overeengekomen extra kosten voor nutsvoorzieningen kunnen uit de post projectonvoorzien gedekt worden. vorige status:☺
Organisatie	☺	De organisatie van het project aan regiozijde is toereikend voor de in de komende tijd voorliggende opgaven. M.b.t. de voorbereiding van de infrastructurele werken en bodemsanering wordt de inzet vooral vanuit Vlissingen geleverd. Frequentie van

		het projectgroepoverleg is teruggebracht naar eenmaal per drie weken. Met betrokken partijen gezamenlijk wordt momenteel gewerkt aan het verbeteren van de effectiviteit van het afstemmingsoverleg tussen regio en Defensie/RVB. Daarbij wordt de LEAN-methode toegepast. vorige status:☺
Risico's	☺	De risicoanalyse is op 7 december geactualiseerd. Het eerder opgenomen risico m.b.t. extra kosten voor nutsvoorzieningen is vervallen, op grond van de daarover bereikte overeenstemming met Defensie. Het in NARIS op basis van 95% berekende risico komt uit op € 473.000. De risico's en de beheersmaatregelen worden maandelijks in de projectgroep doorgenomen. vorige status:☺
Kwaliteit	☺	Met Defensie is overeenstemming bereikt over de interpretatie van de gemaakte afspraken over de nutsvoorzieningen. De uitvoering van die afspraken is in gang gezet, o.a. via overeenkomsten met de nutsbeheerders. In het kader van de engineering voor de ontsluitingsroute (takje naar Vesta) wordt de veiligheid/stabiliteit van de dijk getoetst. Is een essentieel onderdeel met het oog op de gewenste financiering vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Het waterschap bewaakt de kwaliteit van die toets. vorige status:☺
Informatie	☺	Recent is in nauwe samenwerking tussen de regio en Defensie een nieuwsbrief uitgebracht over de voortgang van het project. Deze nieuwsbrief is verspreid onder de leden van Provinciale Staten, gemeenteraad Vlissingen en Algemene Vergadering van het waterschap en toegezonden aan de dorpsraad Ritthem en VenK (Oost-Souburg). De nieuwsbrief is ook op de website geplaatst. De brochure vanuit Defensie en het Rijksvastgoedbedrijf over de dialoogfase en het vervolgtraject is nog niet gereed. Deze zal tzt ook verspreid worden onder de regionale bestuursorganen. vorige status:☺
Tijd	☺	De voorbereidende werkzaamheden m.b.t. de regionale werken aan infrastructuur en nutsvoorzieningen lopen volgens planning. Uitvoering van deze werken zal in 2018-2019 plaats vinden, conform de (in het eerste kwartaal aangepaste) planning. De planning van Defensie/RVB gaat nog steeds uit van oplevering van de kazerne in 2022. ter voorbereiding van de dialoogfase heeft Defensie in oktober en november informatiebijeenkomsten voor de drie consortia gehouden, in Doorn en in Vlissingen.

		vorige status:☺
? geen voortgang bekend		
☺ volgens planning		
😐 dreigt te overschrijden		
☹ planning overschreden		

Voortgangsrapportage Provinciale staten

Project: Programma Natuurpakket Westerschelde

Algemeen			
Periode	01-10-2017 t/m 31-12-2017	Datum	21-12-2017
Status:	Definitief		
Korte omschrijving van het project	Het programma tot het realiseren van 600 ha estuariene natuur volgens het Convenant Rijk-Provincie (2005) over de uitvoering van de ontwikkelingsschets 2010. Het Programma Natuurpakket Westerschelde omvat volgende projecten: a) Hertogin Hedwigepolder (350 ha) b) Uitbreiding Zwin (22 ha) c) Middengebied Waterdunen (121 ha) en Perkpolder (35 ha) d) Buitendijks (3 deelprojecten 87 ha) e) Landbouw-flankerend beleid (subsidie € 6,5 miljoen en grondruilbank € 6,5 miljoen). f) Overige afspraken (grenspark, impuls Hulst, Sloe/Tractaatweg, monitoring)		
Achtergrond			
Voorafgaande bestuurlijke besluiten	GS 7 oktober 2005 Voorstel GS invulling Schelde Estuarium ingekomen brief van ministerie EZ inzake wijziging convenant (corsa nummer 13013866) PS Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde Informering 26 januari 2016 Voortgangsbrief NPW 2015		

Betrokkenen		**Akkoord**
Bestuurlijk opdrachtgever	Schönknecht-Vermeulen, mevr. C.M.M.	
Ambtelijk opdrachtgever	Prevaes, dhr. drs. L.M.L.M.	
Projectleider	Maljaars, dhr. mr. J.	

Voortgang algemeen *zie tekst hierboven.*

Voortgang projectfase	**Percentage gereed**	**Begin**	**Eind**
Initiatiefase	100	31-01-2006	26-06-2013
Definitiefase	100	31-01-2006	26-06-2013
Ontwerpfase	20	01-01-2008	31-12-2022
Voorbereidingsfase	55	01-01-2013	31-12-2022

Realisatiefase		10	01-01-2013	31-12-2022
Nazorgfase		15	14-10-2015	31-12-2022
Beheersaspecten	**Status**	**Toelichting**		
Geld	☺	Voor de uitvoering van NPW is door EZ € 153,5 mln. beschikbaar gesteld. In oktober 2016 heeft de Staatssecretaris ingestemd met de inzet van de t/m 2016 gerealiseerde rente-inkomsten en winst op de verkoop van grond bovenop de afgesproken € 153,5 mln. In totaal is t/m 31 december 2016 € 155,7 mln. beschikbaar. vorige status:☺		
Organisatie	☺	Het NPW is een programma-aanpak die de Provincie uitvoert voor het Rijk op basis van een specifieke afspraak met het Rijk, vastgelegd in een convenant. Binnen de provincie Zeeland is een aparte programmastructuur geformeerd rond de NPW projecten, de NPW programmaorganisatie. De feitelijke uitvoering van de NPW-projecten wordt grotendeels met en door externe partners gedaan: het Zwin door het Vlaams agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust en de Hedwigepolder door Waterwegen & Zeekanaal NV. De buitendijkse projecten Baalhoek en Knuitershoek zijn gedaan door het Waterschap Scheldestromen via de Projectorganisatie Waterveiligheid. De rol van de Provincie is met name begeleidend, toezichthoudend en coördinerend voor alle betrokken Nederlandse partijen. vorige status:☺		
Risico's	☺	Overeenkomstig de afspraken rond grote projecten zijn risicoanalyses opgesteld op project- en programma-niveau. Twee belangrijke risico's die nog resteren voor het halen van de opgave: nl. de uitspraak van de Hoge Raad in de onteigeningsprocedure van de Hedwigepolder en de nadere uitwerking van de buitendijkse projecten. Aan het eerste risico valt weinig te beheersen, behalve zorgdragen voor een zorgvuldige juridische inbreng. Van Rijkszijde wordt die verzorgd door de landsadvocaat in overleg met de programma-organisatie. Op 29 september jl. heeft de Advocaat-Generaal advies uitgebracht aan de Hoge Raad. Het advies luidt dat er onvoldoende gekeken is naar de mogelijkheden van zelfrealisatie door de heer De Cloedt. Het advies gaat om de onteigening van de Hedwigepolder en stelt niet de inrichting ter discussie. Het arrest staat gepland voor 5 januari 2018. Om het tweede risico te beheersen is in de afgelopen periode de herijking van het programma voor het Middengebied vastgesteld en zijn PS op 15 december 2017 geïnformeerd. De provincie is nog in afwachting van de schriftelijke reactie van de Minister van LNV. Tenslotte speelt op de achtergrond ook nog een risico dat het		

		pakket maatregelen moet voldoen aan de eisen van de Europese Commissie. Nog steeds is er sprake van een 'ingebrekestelling' van Nederland die voorlopig alleen is opgeschort in afwachting van de realisatie van het Natuurpakket. Weliswaar is het Rijk daar als eerste voor aanspreekbaar maar het werkt uiteraard door in de beoordeling van de resultaten van het programma. vorige status:☺
Kwaliteit	☺	Hoofdopgave betreft het realiseren van 600 hectare estuariene natuur. Wanneer wij thans, op basis van deze herijking, een tussenbalans opmaken voor het totale programma dan geldt het volgende: - 95 ha (Perkpolder (35 ha), Baalhoek (33 gewogen ha) en Knuitershoek (27 gewogen ha)) gerealiseerd; - 143 ha (Zwin (22 ha, waarvan 10 ha kwaliteitsverbetering) + Waterdunen (121 gewogen ha) in uitvoering; - 377 ha (Hedwigepolder (350 ha, waarvan 38 ha kwaliteitsverbetering) en Bath (27 gewogen ha)) in voorbereiding voor uitvoering; Het belangrijkste beoogde effect is natuurherstel van de Westerschelde. Het duurt nog geruime tijd voordat het effect volledig vastgesteld kan worden. De vaststelling of met de projecten de beoogde estuariene natuur ter plaatse is gerealiseerd kan kort na de realisatie worden gedaan. Na afloop van het NPW-programma in 2022 gaat de verantwoordelijkheid voor de uitgevoerde projecten, monitoring en beheer (tenzij anders belegd) terug naar het Rijk. Bij de uitvoering van het NPW convenant hoort ook projectmonitoring. Monitoring op de risico's die verbonden zijn aan de projecten (zoals bijvoorbeeld grondwatermonitoring) en monitoring om te bepalen of de gestelde doelen behaald worden. In 2015 is het document "Overzichtsdocument aanpak monitoring Natuurpakket Westerschelde" opgesteld, waarin beschreven wordt, hoe de monitoring is opgezet vanuit de verantwoordelijkheid van de provincie Zeeland op basis van het convenant met het Rijk over het Natuurpakket Westerschelde. Onder de rubriek voortgang wordt op de afzonderlijke projecten ingegaan. vorige status:☺
Informatie	☺	Maandelijks vindt afstemming plaats tussen de programmamanager en de bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever. Iedere drie maanden is er Stuurgroep overleg tussen LNV en de

		Provincie. Tweewekelijks vindt er afstemming plaats tussen projectdirecteur en programmamanager, tussen de programmamanager en LNV en tussentijds indien daartoe aanleiding toe is. De jaarlijkse door de accountant gecontroleerde rapportage aan het Rijk wordt in juli aan LNV aangeboden, evenals de herziene meerjarenkostenraming. Besluitvorming en het informeren van GS en PS vindt op de gebruikelijke momenten per kwartaal op reguliere basis plaats en aanvullend indien daartoe aanleiding is. vorige status:
Tijd		De Provincie heeft in 2006 de uitvoeringstaak voor het Natuurpakket Westerschelde (NPW) in opdracht van het Ministerie van EZ (thans weer Ministerie van LNV) op zich genomen. De looptijd van het programma is verlengd tot en met 2022. De opgave is het creëren van 600 ha estuariene natuur voor de Westerschelde als herstelmaatregel voor de slechte staat van instandhouding. In het Verdrag Uitvoering Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (het Verdrag) is tussen Vlaanderen en Nederland afgesproken dat daarvoor het Nederlandse deel van het Zwin wordt uitgebreid en in de Hedwigepolder estuariene natuur wordt gerealiseerd. Voor het zgn. Middengebied heeft de toenmalige minister van LNV in 2008 ingestemd met een Zeeuws voorstel voor de resterende hectares. Eind 2017 is het Zeeuwse voorstel voor het Middengebied herijkt, vastgesteld door GS en aangeboden aan Provinciale Staten en aan de Minister van LNV. Behalve een herijking van Waterdunen, bevat het voorstel herijking NPW ook de kwaliteitsverbetering ter grootte van 48 ha voor Hedwige en Zwin en een optioneel pakket aan kwaliteitsverbeteringsmaatregelen. Wij zijn in afwachting van een schriftelijke reactie van de minister van LNV. vorige status:
geen voortgang bekend		
volgens planning		
dreigt te overschrijden		
planning overschreden		

Voortgangsrapportage Gedeputeerde Staten

Project: Perkpolder

Algemeen			
Bestemd voor:	Prevaes, dhr. drs. L.M.L.M.		
Periode	Q4	Datum	05-12-2017
Status:	Definitief		
Projectnummer(IPA-code)	PZ00508		
Korte omschrijving van het project	Realiseren van een sociaal-economische impuls in de gemeente Hulst, vanwege het wegvallen van het veer Kruiningen-Perkpolder. realisatie: - 18-holes golfbaan - 200 woningen in westelijke Perkpolder - 250 woningen op Veerplein - Hotel - Jachthaven (350 ligplaatsen) - 75 ha buitendijkse natuur (NPW/NCW) - aanpassing N689 binnen het projectgebied Achtergrondinformatie: * Intentieovereenkomst 2004 (Gemeente, Provincie, RWS) * Bestuursovereenkomst 2007 (7 publieke partijen) * Samenwerkingsovereenkomst 2008 (Publiek Private Samenwerking) * Oprichting Perkpolder Beheer BV en Perkpolder CV in 2009 * Ontvlechting PPS in 2012 door uitstappen AM & Bouwfonds vanwege de financiële crisis * Gemeente en Provincie 50 % aandeelhouder * Onderhandelingen met Hulst aan Zee, resulterend in een koop-/ontwikkelovereenkomst voor de westelijke Perkpolder (2012) en een intentieovereenkomst voor het veerplein en jachthaven (2014) * Toetreding Sobradis tot Hulst aan Zee (2015)		
Voorafgaande bestuurlijke besluiten	GS 9-5-2017 (stuknummer 17009805) DG. Besluit niet in te stemmen met de voorliggende contracten met de ontwikkelaar. PS April 2016: garantstelling Perkpolder BV is geaccordeerd door de Staten. Juli 2017: de Staten besluiten het project, met een		

	garantstelling van €3,3 miljoen, geheel over te dragen aan de gemeente Hulst.	
Betrokkenen		**Akkoord**
Bestuurlijk opdrachtgever	Bat, dhr. drs. J. de	
Ambtelijk opdrachtgever	Prevaes, dhr. drs. L.M.L.M.	
Projectleider	Schipper, dhr. L.J.	

Voortgang algemeen	*De provincie en gemeente Hulst hebben besloten dat, gezien de fase waarin het project zich bevindt, volledige uitvoering in 1 hand logisch is.* *Daarom hebben PS besloten tot uittreding uit het project Perkpolder en het afgeven van een garantie van maximaal €3,3 miljoen aan de gemeente Hulst.*

Voortgang projectfase	**Percentage gereed**	**Begin**	**Eind**
Initiatiefase	100		
Definitiefase	100		
Ontwerpfase	100		
Voorbereidingsfase	100		
Realisatiefase	15		31-12-2024
Nazorgfase	0		

Beheersaspecten	**Status**	**Toelichting**
Geld	☺	PS hebben besloten een garantie van maximaal €3,3 miljoen te verstrekken bij de overdracht van het gehele project aan de gemeente Hulst. vorige status:☺
Organisatie	☺	Er zitten voldoende mensen in de projectgroep, die ook over de benodigde competenties beschikken. vorige status:☺
Risico's	☺	Er is op dit moment 1 risico: - de gemeente Hulst kan aanspraak maken op de garantie van €3,3 miljoen. vorige status:☺
Kwaliteit	☺	De gemeente Hulst is nu de enige aandeelhouder van Perkpolder Beheer BV. Ook na de overdracht van het gehele project blijft de gemeente inzetten op het oorspronkelijke plan, waaronder de realisatie van 200 woningen in de westelijke Perkpolder en 250 woningen op het Veerplein. vorige status:☺
Informatie	☺	Tot 2016 werden de Staten en Raad 2x per jaar vertrouwelijk bijgepraat door de directeur van Perkpolder Beheer BV. Vanaf oktober 2016 informeert GS de Staten. Dit is gebeurd op 7 oktober 2016 in een besloten bijeenkomst over de stand van zaken. Deze bijeenkomst is gekomen in de plaats van de informatiebijeenkomst van Perkpolder Beheer. Dit o.m door het

		door PS vastgestelde protocol geheimhouding, waarin is geregeld dat informatievoorziening over deelnemingen door GS plaats heeft. Daarnaast zijn de Staten bijgepraat in besloten vergaderingen van de Commissie Ruimte op 19 april en 16 juni 2017. Tot slot hebben de Staten in juli 2017 besloten om het project geheel over te dragen aan de gemeente Hulst. Vanaf het 1e kwartaal 2016 is er tevens een kwartaalrapportage aan GS en PS. vorige status:☺
Tijd	☺	In juli 2017 hebben PS besloten de scope van het project voor de provincie te wijzigen en GS opdracht gegeven om de overdracht van het gehele project aan Hulst te regelen. De overeenkomsten die de overdracht van het gehele project aan de gemeente Hulst regelen, zijn aan het eind van het 4e kwartaal ondertekend. vorige status:☺
geen voortgang bekend		
☺ volgens planning		
😐 dreigt te overschrijden		
☹ planning overschreden		

Acties			
Volgnummer	**Actiehouder**	**Actie**	**Relatie met Gorkit**

Voortgangsrapportage Provinciale staten

Project: Waterdunen

Algemeen			
Periode	Q4 2017	Datum	01-12-2017
Status:	Definitief		
Korte omschrijving van het project	Het doel van Waterdunen is drieledig: 1. Een oplossing voor kustveiligheid. Duinen en dijken ter hoogte van Breskens vormen één van de zwakke Nederlandse schakels. Met de gekozen wijze van kustversterking is de veiligheid voor 200 jaar gegarandeerd. 2. Met de getijdennatuur, een groot slikken- en schorrengebied, draagt Waterdunen bij aan het met België afgesproken natuurherstel van de Westerschelde. 3. Door de combinatie van kustversterking, (recreatie)natuurontwikkeling en hoogwaardige verblijfsrecreatie ontstaat een voor recreanten uiterst aantrekkelijk gebied, zowel voor de echte natuurkenners en vogelaars als voor bewoners en verblijfsrecreanten. Dit zal leiden tot seizoensverlenging en een aanzienlijke sociaal-economische impuls voor de (krimp)regio.		
Achtergrond	*De opgave voor de provincie is om het recreatiecasco, de (recreatie)natuur en de bijbehorende infrastructurele voorzieningen te realiseren.* *Daarnaast gaat het ook (c.q. vooral) om het realiseren van de gewenste toegevoegde waarde van Waterdunen voor wat betreft de sociaal-economische impuls voor de regio West Zeeuws-Vlaanderen en de betekenis voor Zeeland als LAND IN ZEE!-landmark.* *De volgende resultaten worden nagestreefd:* • *garanties voor een goed beheer en gebruik van de aangelegde voorzieningen;* • *spin-off voor bewoners, instellingen en ondernemers in de regio;* • *uitstraling naar landelijke overheid, kennisinstituten, pers, toekomstige bezoekers.* *Bovenstaande resultaten bereikt de provincie in samenwerking en afstemming met de andere bij Waterdunen betrokken partijen (Waterschap Scheldestromen, gemeente Sluis, HZL en Molecaten) en met de omgeving.*		
Voorafgaande bestuurlijke besluiten	GS		

	PS In de vergadering van 4 november 2016 is de GREX 2017 vastgesteld

Betrokkenen		**Akkoord**
Bestuurlijk opdrachtgever	Reu, dhr. drs. B.J. de	
Ambtelijk opdrachtgever	Prevaes, dhr. drs. L.M.L.M.	
Projectleider	Maljaars, dhr. mr. J.	

Voortgang algemeen	*De voorbereidingen voor de aanleg van de inlaatkreek/verkeersbrug en het amoveren van de wegen zijn in volle gang. Voorbereidende detailonderzoeken zijn uitgevoerd (asfalt, sonderingen, archeologie en explosieven).* *De realisatie van aanvullende maatregelen aan het Killetje Buiten (samenwerking Provincie-Waterschap) is afgerond.* *Met Molecaten wordt invulling gegeven aan de gemaakte procesafspraak om te komen tot de grondoverdracht en de ruimtelijke invulling van het terrein.* *Met de partners Het Zeeuwse Landschap en het Waterschap wordt het proces tot grondoverdracht opgestart. Met Het Zeeuwse Landschap is de inpassing van de activiteiten van het Kustlab in Waterdunen verder uitgewerkt en is een wijziging voor een aanpassing van het bestemmingsplan in voorbereiding, deze zal in 2018 aan PS worden voorgelegd. Het Zeeuwse Landschap bereidt het bestek voor de Oestergeul voor waarbij wordt afgestemd en samengewerkt met de Provincie. Het Zeeuws Landschap bekijkt de mogelijkheden voor de ontwikkeling van de entree "Welkom in Waterdunen". In 2018 zullen wij ons inzetten om per partner definitieve afspraken te maken.*

Voortgang projectfase	**Percentage gereed**	**Begin**	**Eind**
Initiatiefase	100		
Definitiefase	100		
Ontwerpfase	100		
Voorbereidingsfase	100		
Realisatiefase	76		
Nazorgfase	0		

Beheersaspecten	**Status**	**Toelichting**
Geld	☺	In de PS-vergadering van 15 december 2017 is de GREX 2018 vastgesteld. vorige status:☺
Organisatie	☺	De capaciteitsplanning wordt elk kwartaal beoordeeld. In de projectorganisatie worden wijzigingen verwacht, er is aandacht voor kennisoverdracht maar het inwerken van nieuw personeel kost ook tijd. vorige status:☺
Risico's	☺	Met het ook op de voorbereiding van de GREX 2018 zijn er voor de zomer risicosessies georganiseerd en is het dossier opnieuw beoordeeld en geactualiseerd. De uitkomsten van deze risicosessies zijn verwerkt in NARIS, het risico-

		inventarisatiesysteem. De uitkomsten van deze risicosessies geven geen aanleiding tot het direct bijsturen van het project. Eind van het jaar is de herziene GREX aangeboden aan PS. vorige status:☺
Kwaliteit	☺	Door de vaststelling van de GREX 2018 is er duidelijkheid over de projectscope. Over de detaillering van de invulling van de onderdelen van de scope binnen de door PS vastgestelde kaders vindt afstemming plaats met de projectpartners/toekomstige beheerders die vertaald zullen worden naar concrete afspraken. vorige status:☺
Informatie	☺	Vanaf begin 2017 wordt per kwartaal gerapporteerd over de financiële voortgang aan de ambtelijk en bestuurlijk opdrachtgever. Bij majeure tussentijdse ontwikkelingen op het gebied van tijd en geld zal GS worden geïnformeerd. Uw Staten worden per kwartaal geinformeerd over de voortgang. Bij de oplevering van de werkzaamheden aan de buitenzijde van 't Killetje eind september zijn omwonende particulieren en ondernemers per brief geinformeerd over de nieuwe situatie ter plekke met het oog op de veilgheid. Tegelijkertijd is de afsluiting van de doorgaande route over de Langeweg aangekondigd die per 1 september 2017 is uitgevoerd. Nieuwsberichten over beide onderwerpen zijn apart verspreid onder de regionale en lokale media. Tweemaandelijks wordt het Waterdunen magazine rond gestuurd met praktische informatie en bijzonderheden over Waterdunen. vorige status:☺
Tijd	☺	De huidige planning is gewijzigd vastgesteld bij de vaststelling van het statenvoorstel GREX 2018 in PS van 15 december 2017 waarbij is uitgegaan van afronding van de uitvoeringswerken door de provincie per 31 december 2019. vorige status:😐
? geen voortgang bekend		
☺ volgens planning		
😐 dreigt te overschrijden		
☹ planning overschreden		

Voortgangsrapportage Gedeputeerde Staten

Project: sanering Thermphos

Algemeen			
Bestemd voor:	Prevaes, dhr. drs. L.M.L.M.		
Periode	4e kwartaal 2017	Datum	21-12-2017
Status:	Definitief		
Projectnummer(IPA-code)	PZ00542		
Korte omschrijving van het project	Het samen met ministerie van I&W en Zeeland Seaports het voormalige Thermphos-terrein laten saneren tot het punt dat voorbereidingen voor heruitgifte kunnen worden getroffen. Deelprojecten hierbinnen zijn: a. Deelproject I – Fosforveilig stellen i. Veiligstellen ovens ii. Veiligstellen vaten met leidingen iii. Leidingen en tanks iv. Natte verwerking b. Deelproject II – Reststoffen i. Verwerking en opslag van afvalstoffen ii. Direct af te voeren materialen en afvalstoffen c. Deelproject III - Ontvlechting en sloop van installaties en gebouwen d. Deelproject IV – Bodemsanering		
Voorafgaande bestuurlijke besluiten	GS	In juni 2014 heeft GS besluiten ten aanzien van de overeenkomsten met de curatoren van Thermphos en Zeeland Seaports genomen en deze aan PS voor wensen en bedenkingen voorgelegd. De overeenkomsten zijn in oktober 2014 besproken. In de periode tot 2016 is met regelmaat in GS de voortgang en ontwikkelingen besproken en heeft besluitvorming vanuit de rol van bevoegd gezag plaatsgevonden. 22 maart 2016 is in GS de berichtgeving van VCB over vertraging en niet halen einddatum TKO besproken. Eind juni 2016 is vanuit VCB als nieuwe einddatum voor de TKO 22 december 2016 genoemd. Nadat berichtgeving in oktober 2016 leidde tot geen zicht op een nieuwe datum heeft GS op 18 oktober 2016 besloten een Plan van Aanpak te eisen en een statenvoorstel voor extra middelen vastgesteld. In deze periode is vanuit GS een		

		verzoek om hulp aan het Rijk verstuurd. 20 december 2016 is reactie op verzoek om drie maanden extra voor plan van aanpak van VCB met statenvoorstel voor extra middelen ter overbrugging tot periode tot en met april 2017 7 april 2017 Gezamenlijke brief met Zeeland Seaports aan informateur kabinetsformatie vastgesetld 11 april 2017 statenvoorstel plan van aanpak Thermphos juni 2017 Besluitvorming ten aanzien van akkoord gaan met opdracht Rijk voor instelling Commissie Samsom september 2017 12 september 2017 standpunt innemen over advies Samsom in voorbereiding op bestuurlijk overleg met Rijk 19 september 2017 vaststellen standpunt over advies Samsom en versturen brief aan PS na bestuurlijk overleg 11 oktober 2017 statenvoorstel implementatie Samson inclusief dekkingsvoorstel 19 december 2017 goedkeuring ondertekenen financiële overeenkomst Thermphos met Rijk en Zeeland Seaports 21 decemver 2017 ondertekende financiële overeenkomst Thermphos
	PS	Op 16 juni 2014 hebben Provinciale Staten besloten geen bedenkingen te hebben tegen de overeenkomsten zoals die toen voorlagen. Ook hebben ze geen bedenkingen geuit tegen de oprichting van een afzonderlijke sanerings-BV door ZSP en hebben ze middelen beschikbaar gesteld om de overeenkomsten uit te kunnen voeren. Voortgangsbrieven project sanering Thermphos t.b.v. PS van januari, maart, juni, juli 2016. In oktober en december 2016 en in januari en maart 2017 is informatie met PS gedeeld in een besloten bijeenkomst PS Op 18 november 2016 zijn door Provinciale Staten extra middelen beschikbaar gesteld (€ 1,1 miljoen) voor het dekken van de extra beheerskosten i.v.m. uitloop sanering. In januari 2017 is wederom € 2,5 miljoen beschikbaar gesteld door Provinciale Staten voor

	het dekken van de beheerskosten tot en met april 2017. In juni 2017 is maximaal € 4,5 miljoen beschikbaar gesteld door Provinciale Staten voor de beheerskosten. In april 2017 is het statenvoorstel met betrekking tot het plan van aanpak behandeld. In vervolg op het rapport Samsom heeft op 3 en 10 november 2017 PS het statenvoorstel ten aanzien van de implementatie van het rapport Samsom en de dekking daarvan (DIP-163) vastgesteld. Op basis daarvan sluiten GS een financiële overeenkomst en een samenwerkingsovereenkomst met het ministerie van I&W en Zeeland Seaports voor de sanering van het Thermphos-terrein.

Betrokkenen		**Akkoord**
Bestuurlijk opdrachtgever	Bat, dhr. drs. J. de	
Ambtelijk opdrachtgever	Prevaes, dhr. drs. L.M.L.M.	
Projectleider	Schipper, dhr. L.J.	

Voortgang algemeen	*Er wordt voor gezorgd dat VCB de prioritaire saneringsactiviteiten, die belangrijk zijn voor planning en in verband met risico op oplopende kosten, uit blijft voeren en dat VCB de veiligheid voor mens en omgeving kan waarborgen. Voor de gezamenlijke aansturing van VCB door ministerie van I&W, Provincie Zeeland en Zeeland Seaports wordt de samenwerkingsovereenkomst voorbereid.*

Voortgang projectfase	**Percentage gereed**	**Begin**	**Eind**
Initiatiefase	100		
Definitiefase	100		
Ontwerpfase	100		
Voorbereidingsfase	100		
Realisatiefase	20	10-10-2014	
Nazorgfase	0		

Beheersaspecten	**Status**	**Toelichting**
Geld	🙂	Met statenvoorstel DIP-163 is de scope gewijzigd. De provinciale bijdrage gerekend vanaf 1 april 2017 is 41,75 miljoen euro. Daarvan is 3,75 miljoen euro sindsdien aan VCB betaald ten behoeve van beheers- en organisatiekosten. De financiële overeenkomst waarin de financiële verantwoordelijkheden van Rijk, Provincie en Zeeland Seaports zijn vastgelegd, is ondertekend op 20 en 21 december door de drie partijen. In de samenwerkingsovereenkomst tussen ministerie I&W, Zeeland Seaports en Provincie Zeeland worden de procedures voor besluitvorming over risico's en meerkosten opgenomen. Aangezien er in het totale project en met name in de latere stappen nog veel onzekerheden zijn, kan niet met

		zekerheid worden aangegeven dat er geen sprake zal zijn van kostenoverschrijdingen die de opgenomen risicoreserve gaan overschrijden. vorige status:☹
Organisatie	☺	De interne organisatie is na de eerdere versterking op peil gebleven. De huidige inzet is sterk gericht op het tot stand brengen van de samenwerkingsovereenkomst en het nastreven van een Europese bijdrage voor de sanering. vorige status:☺
Risico's	😐	Met het sluiten van de financiële overeenkomst zijn een aantal risico's verminderd. Tegelijkertijd blijven risico's aanwezig gezien het uiterst complexe dossier en de 1/3e verantwoordelijkheid die wordt genomen voor de totale sanering. vorige status:☹
Kwaliteit	☺	De interne organisatie, inclusief externe inhuur, deskundigen zorgt voor een kwalitatief adequaat traject. Vanuit ministerie I&W, Zeeland Seaports en Provincie Zeeland wordt VCB bevraagd op het op peil zijn van haar organisatorische kwaliteit. vorige status:☺
Informatie	☺	De interne informatie aan GS en PS wordt door informatiebrieven, statenvoorstellen, toelichting iedere Commissie Bestuur en speciale bijeenkomsten geregeld. Op 28 november is in een extra Commissie Bestuur een toelichting gegeven op de financiële overeenkomst en samenwerkingsovereenkomst. vorige status:☺
Tijd	☺	Met statenvoorstel DIP-163 is voor de scope uitgegaan van de totale planning voor sanering, doorlopend tot in 2021. Op dit moment zijn er op onderdelen wel vertragingen door VCB gemeld, maar wordt aangegeven dat de totaalplanning van het Plan van Aanpak 31 maart 2017 nog realistisch is. vorige status:☹
? geen voortgang bekend		
☺ volgens planning		
😐 dreigt te overschrijden		
☹ planning overschreden		

Acties			
Volgnummer	**Actiehouder**	**Actie**	**Relatie met Gorkit**

Risico's grote projecten

Inleiding

In het risicomanagementbeleid 'riskeer, beheers en realiseer meer' is vastgelegd dat projectrisico's worden verantwoord via de kwartaalrapportages die aan zowel Gedeputeerde Staten als Provinciale Staten worden verstrekt. Tegelijkertijd met deze kwartaalrapportages wordt ook verantwoording afgelegd over de ontwikkeling van het provinciaal risicoprofiel. In het handboek grote projecten is ook aandacht voor risicobeheersing en het rapportagesysteem voor de grote projecten (IPA) is hierop ingericht.

Het afleggen van verantwoording aan Provinciale Staten over de provinciale risico's vindt plaats via de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting en jaarrekening. Voor wat betreft risicomanagement met betrekking tot projecten wordt de informatie over de risico's via de kwartaalrapportage aan Provinciale Staten verstrekt.

Risico's

In het risicoprofiel van Zeeland zijn meer risico's verwerkt dan alléén de grote projecten, in het risicoprofiel zijn alle risico's waaraan onze Provincie wordt blootgesteld opgenomen. Het gaat om risico's met betrekking tot onderstaande onderwerpen.

Overzicht risico's vierde kwartaalrapportage 2017

- Thermphos
- Perkpolder
- Waterdunen beheer
- Sloeweg: fase 1 Rijksbijdrage
- Sloeweg: fase 2 budgetoverschrijding
- Garantstelling ZB
- Controle POP-2/POP-3 en overige Europese gelden
- Meldplicht datalekken
- Tekort in Faunafonds
- Tractaatweg: budgetoverschrijding
- Wijziging licentiestructuur
- Onvoldoende compensatie vervoerders

In het overzicht staan de risico's in volgorde van invloed. De risico's met betrekking tot Thermphos, Perkpolder en Waterdunen beheer bepalen voor het grootste deel het risicoprofiel van de provincie en zijn op grond daarvan aan te merken als de grootste risico's. Het overzicht bestaat overigens niet uit alleen enkelvoudige risico's. Zo zijn er meerdere risico's die betrekking hebben op bijvoorbeeld Thermphos en Waterdunen.

Benodigde risicobuffer

Op basis van de risicogegevens wordt door middel van een risicosimulatie de benodigde risicobuffer berekend. Dit is de buffer die nodig is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Deze berekening vindt plaats door middel van risicosimulatie. Deze simulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag in de "worst case" ongewenst en onnodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de berekening

van de risicosimulatie gaan we uit van een zekerheidspercentage van 95%. Uit de risicosimulatie volgt dat met 95% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 10,4 miljoen.

Beschikbare risicobuffer

De beschikbare risicobuffer bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's in financiële zin af te dekken.

	(bedragen x € 1 miljoen)
Beschikbare risicobuffer	
Algemene reserve (stand na 9e begrotingswijziging)	4,5
Bestemmingsreserve	0,0
Vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting	12,8
Ruimte meerjarenbegroting (stand na 9e begrotingswijziging)	6,9
Totaal	**24,2**

De Algemene reserve is doorgaans de primaire risicobuffer, omdat deze direct is in te zetten. De Algemene reserve bevat incidentele middelen zonder bestemming.

Ratio weerstandsvermogen

Via het risicomanagementbeleid hebben Provinciale Staten een ondergrens voor het ratio van het weerstandsvermogen vastgesteld van 1,5. Dit valt in de klasse ruim voldoende. Daarnaast is besloten dat de algemene reserve minimaal gelijk (ratio 1,0) moet zijn aan de benodigde risicobuffer. Op basis van deze ratio's wordt bepaald of het weerstandsvermogen van de provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel.

Met het risicoprofiel zoals opgenomen in deze rapportage is de berekening van de ratio's als volgt.

$$\textit{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\textit{Beschikbare risicobuffer}}{\textit{Benodigde risicobuffer}} = \frac{24,2}{10,4} = 2,3$$

$$\textit{Ratio Algemene reserve} = \frac{\textit{Algemene reserve}}{\textit{Benodigde risicobuffer}} = \frac{4,5}{10,4} = 0,4$$

De ratio weerstandsvermogen voldoet aan het gestelde minimum, de ratio algemene reserve is lager dan de gestelde norm. Ten opzichte van de derde kwartaalrapportage zijn beide ratio's gedaald van 3,1 naar 2,3 en van 1,3 naar 0,4.

De oorzaak van deze daling van de ratio weerstandvermogen heeft voornamelijk betrekking op de besluiten uit het Statenvoorstel 'Implementatie advies Samsom, inclusief dekkingsvoorstel (DIP-163). In dit betreffende Statenvoorstel is besloten een substantiële onttrekking aan de algemene reserve te laten plaatsvinden ter dekking van het advies van de commissie Samsom, waardoor ultimo 2017 de ratio Algemene Reserve zou uitkomen op 0,2. De nu voorliggende ratio Algemene Reserve van 0,4 is met name verbeterd vanwege een lagere benodigde risicobuffer. Zoals ook in het eerder genoemde Statenvoorstel is aangegeven, leidt het aanvullend betrekken van de vrije budgettaire ruimte in de beschikbare risicobuffer ertoe dat de benodigde risicobuffer in een verhouding 1,1 wordt afgedekt. Uiteraard zullen we in de voorjaarsnota 2018 uitgebreid stilstaan bij het financieel meerjarenperspectief in relatie tot het dan actuele benodigde weerstandsvermogen en bezien in

welke mate de (toekomstige) budgettaire ruimte ingezet kan worden voor financiële ambities of benodigd is voor het aanvullen van de algemene reserve.